

Celospoločenská diskusia o transparentnosti podnikania je nevyhnutnosťou

autor: Barbora Lazárová

Stredoeurópska asociácia správy a riadenia spoločností (Central European Corporate Governance Association - CECGA) vznikla na Slovensku ako neziskové občianske združenie v roku 2004. Ako a prečo táto myšlienka vlastne vznikla?

Prvotná bola potreba vytvorenia Kódexu správy a riadenia spoločností pre spoločnosti obchodované na Burze cenných papierov v Bratislave (BCPB). Kapitálový trh vygeneroval vznik princípov Corporate Governance v podobe kódexov, aby akcionári a potenciálni investori boli dostatočne informovaní o spoločnostiach, do ktorých investujú. K vytvoreniu kódexu nás inšpirovali Princípy správy a riadenia spoločností vydané Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) vydané v roku 1999 a britskí experti, ktorých v roku 2001 pozvali na Slovensko Ministerstvo financií SR a vtedajší Úrad pre finančný trh na čele s dnešným guvernérom NBS, pánom Jozefom Makúchom. Po vydaní prvého kódexu v roku 2002, ktorý bol záväzný len pre spoločnosti kótované na BCPB sme cítili, že je v záujme transparentnosti podnikania na Slovensku rozšíriť princípy najlepšej praxe v správe a riadení spoločností aj do ďalších spoločností. Bolo žiadúce, aby aj súkromné spoločnosti, ktoré nie sú obchodované na burze, ale aj štátne spoločnosti, ktoré sú taktiež súčasťou podnikateľského prostredia, vstupujú do obchodných a úverových vzťahov a ovplyvňujú život vo svojom bezprostrednom okolí, dodržiavali princípy Corporate Governance a tým prispievali k tvorbe transparentného podnikateľského prostredia na Slovensku. Pri týchto úvahách vznikla v roku 2004 myšlienka vytvoriť asociáciu, ktorá bude združovať osobnosti, ktoré podporujú a zavádzajú princípy Corporate Governance do systémov riadenia spoločností, a majú záujem ich zdokonaľovať a ďalej šíriť.

Kto boli hlavní iniciátori vzniku CEC GA?

Hlavným iniciátorom vzniku asociácie bola BCPB a k spolupráci sme vtedy vyzvali osobnosti, ktoré stáli na čele významných výrobných spoločností, spoločností a asociácií pôsobiacich na finančnom trhu, ako aj osobnosti pôsobiace v štátnej správe. Zo všetkých 20 zakladajúcich členov CECGA spomeniem osobnosti, ktoré sú dodnes členmi asociácie ako napríklad pán Vratko Kaššovic, v tom čase generálny riaditeľ Slovnaftu, čestný prezident CECGA, pán Tibor Bôrik, vtedy generálny riaditeľ Poist'ovne Union, predseda Správnej rady CECGA, pán Rudolf Autner, v tom čase výkonný riaditeľ Slovenskej ratingovej agentúry, pán Eugen Jurzyca, vtedy riaditeľ INEKO, pán Tomáš Ježek, expert Corporate Governance v Čechách, pán Andrej Révay, prezident Slovenskej asociácie podnikových finančníkov, pán Ján Oravec, prezident Združenia podnikateľov Slovenska, pán Slavomír Šťastný, člen Bankovej rady NBS, v členstve pána Tomasa Spurného, vtedy generálneho riaditeľa VÚB, a.s. pokračuje pani Elena Kohútiková, zástupkyňa generálneho riaditeľa, za BCPB sú stále členmi pani Anna Bubeníková, predsedníčka dozornej rady, pán Ivan Gránsky, predseda predstavenstva a pani Mária Hurajová, generálna riaditeľka. Hneď v začiatkoch sa k formovaniu asociácie pridala aj pani Lucia Žitňanská, v tom čase štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti a lektorka Corporate Governance na Právnickej fakulte Univerzity Komenského. V priebehu rokov sa členská základňa prirodzene rozrástla, pridali sa k nám experti Corporate Governance zo spoločností Squire Sanders, Kingfisher, CL Services, VOLKSBANK, DEXIA, Ekonomickej univerzity v Bratislave a Ministertsva spravodlivosti SR.

Čo bolo vlastne prvoradým poslaním CEC GA pri jej vzniku vzhľadom na vtedajšiu situáciu na trhu?

Asociácia pri svojom vzniku videla svoje poslanie v monitorovaní celosvetového vývoja v oblasti Corporate Governance a aktualizácii slovenského kódexu, v podnecovaní odbornej, verejnej a politickej diskusie na túto tému, v zabezpečovaní vzdelávania svojich členov a pracovníkov, ktorí sú v spoločnostiach zodpovední za reportovanie dodržiavania princípov pri správe a riadení vo výročných správach, a vo vytvorení profesionálneho zázemia na získavanie aktuálnych poznatkov z oblasti Corporate Governance pre odbornú verejnosť. Tieto zámery v tom čase reflektovali potrebu väčšej transparentnosti spoločností obchodovaných na burze, s cieľom zvýšiť záujem o investovanie najmä zahraničných investorov, ktorí nepoznali slovenské spoločnosti ani legislatívne prostredie, do cenných papierov. Po vydaní revidovaných Princípov OECD v roku 2004, ako aj odporúčaní Európskej komisie pre oblasť Corporate Governance v rokoch 2004 a 2005 začala pracovná skupina asociácie v spolupráci s odbornou verejnosťou pracovať na aktualizácii kódexu. V roku 2008 CECGA vydala Kódex správy a riadenia spoločností na Slovensku, ktorý už nie je určený len pre spoločnosti obchodvané na BCPB, ale pre všetky spoločnosti na Slovensku, ktoré majú záujem podnikat' transparentne a dodržiavať princípy čestnosti, otvorenosti a zodpovednosti pri správe a riadení. Asociácia napĺňa svoje poslanie organizovaním seminárov a okrúhlych stolov pre odbornú verejnosť, prezentovaním kódexu a činnosti asociácie na rôznych konferenciách, publikovaním aktuálnych poznatkov na stránkach periodika SAF Finančný manažér a na svojich internetových stránkach.

Premietla sa finančná kríza do potreby výraznejšieho pôsobenia CEC GA na Slovensku?

Finančná a hospodárska kríza je globálne veľkým impulzom pre ešte intenzívnejšie zavádzanie princípov Corporate Governance do systémov správy a riadenia spoločností. V rôznych štádiách prípravy sú dnes tri Zelené knihy Európskej komisie, ktoré sa z odlišných pohľadov dotýkajú problematiky Corporate Governance a po ukončení verejných diskusií budú postupne v tomto a budúcom roku vydané v podobe európskych smerníc a nariadení a následne transponované do národných legislatív. Prebiehajúca kríza rozhodne pripela k tomu, že dodržiavanie princípov správy a riadenia spoločností bude v najbližších rokoch stále viac prechádzať z bázy dobrovoľnosti na legislatívnu bázu. Zásady, ktoré boli doposiaľ obsiahnuté v kódexoch, ktoré spoločnosti dodržiavali na princípe „comply or explain“, čiže „dodržiavaj alebo vysvetli“ sa definitívne budú stále viac premietat' do zákonných požiadaviek. Poslaním CECGA v tomto období je informovať a pripravovať spoločnosti na prichádzajúce zmeny legislatívy. Najlepšie ako sa môže spoločnosť na nové legislatívne požiadavky pripraviť je čo najskôr si osvojiť a zaviesť do systému správy a riadenia spoločností princípy obsiahnuté v Kódexe správy a riadenia spoločností na Slovensku. Je zrejmé, že spoločnosti na Slovensku, hlavne stredné a menšie spoločnosti, ešte nemajú dostatok informácií o kódexe a o najlepšej praxi dodržiavania princípov správy a riadenia, preto chceme tento rok v spolupráci s príbuznými inštitúciami urobiť masívnejšiu informačnú kampaň formou viacerých interaktívnych stretnutí, na ktorých bude možné venovať dostatok času diskusií s účastníkmi podujatí. Taktiež cítíme potrebu zorganizovať špecializovanú konferenciu, na ktorú by sme radi prizvali aj zástupcov štátnej správy a tým zabezpečili dostatočnú pozornosť tejto téme na všetkých úrovniach riadenia spoločnosti.

Vnímate rozdiely medzi pôsobením asociácie na Slovensku a medzi činnosťou a možnosťami podobných asociácií v rôznych európskych krajinách?

Združenia zaoberajúce sa problematikou Corporate Governance majú v Európe i vo svete rôzny charakter. Existujú veľké a malé - národné a medzinárodné - a rôzne typy International Corporate Governance Network, Washington zameraná na výmenu informácií, Global Corporate Governance Forum, Washington zamerané na podporu vzniku lokálnych kódexov a asociácií,

European Corporate Governance Institute, Brusel zameraný na výskum a formulovanie politiky v tejto oblasti alebo European Corporate Governance Forum, Brusel, ktorý slúži ako poradný orgán Európskej komisie. Tieto spoločnosti majú svoje špecifické poslanie a samozrejme aj možnosti, keďže majú medzinárodnú podporu. Asociácie nášho typu nie sú vo všetkých európskych krajinách, oveľa častejšie existujú len Výbory Corporate Governance zriadené pri burze cenných papierov alebo pri centrálnej banke a zameriavajú sa len na aktualizáciu národných kódexov. Z tohto pohľadu sme veľmi šťastní, že na Slovensku máme pomerne veľkú skupinu odborníkov združenú pri asociácii CECGA, na druhej strane sa už niekoľko rokov snažíme nájsť model, ktorý by umožňoval asociácii vytvoriť office, ktorý by sa mohol plnohodnotne venovať agende CECGA a rozvíjať jej činnosť v súlade s narastajúcimi požiadavkami a potrebami slovenských spoločností.

Čo by z Vášho pohľadu mohlo napomôcť tomu, aby si spoločnosti uvedomili dôležitosť a význam prijatia Kódexu správy a riadenia spoločností?

Uvedomujeme si, že je našou úlohou zviditeľňovať tému Corporate Governance a pripraviť slovenské spoločnosti na uplatňovanie princípov dobrej správy v systéme riadenia spoločností. V súčasnosti, keď v Správnej rade finalizujeme plán činnosti CECGA na nasledujúce ročné obdobie a pripravujeme valné zhromaždenie asociácie, veľa diskutujeme práve na túto tému a chceme v prvom rade nájsť spôsob ako vyzdvihnúť spoločnosti, ktoré dodržiavajú princípy Corporate Governance a následne dosiahnuť, aby tieto spoločnosti nielen získali dôveru všetkých záujmových skupín, ale aby získali aj praktické výhody vo svojom podnikaní, napr. výhodnejšie úvery alebo ľahší prístup k štátnym zákazkám a podobne. Toto je samozrejme už nad rámec možností asociácie, ale chceme iniciovať celospoločenskú diskusiu na túto tému, pretože máme zato, že je v záujme nás všetkých, aby čestne, zodpovedne a transparentne podnikajúce spoločnosti požívali dôveru trhu a určité konkrétne výhody.